

Rapport aan de kerkenraad
van de Protestantse Gemeente in Voorhout
van de gemeentebijeenkomst 14 maart 2010

*“De samenkomst van de christelijke gemeente op de
zondagmorgen”*

Voorhout, juni 2010

Beste kerkenraad,

Met veel genoegen hebben wij ons gebogen over de uitwerking van de gemeenteavond op basis van de input van de diverse groepen. De groepen zijn zoals bekend aan de slag gegaan met het thema "De samenkomst van de christelijke gemeente op de zondagmorgen". Dit deden zij aan de hand van de 4 vragen:

1. Wat maakt voor u de zondagse bijeenkomst van de gemeente tot een kerkdienst waar u iets aan heeft en sluit deze aan bij uw geloofsbeleving?
2. Hoe belangrijk vindt u de keuze van de muziek en de liederen en waarom?
3. Hoe belangrijk is de preek en waarom?
4. Hoe belangrijk is een vaste orde van dienst en waarom?

Hierbij treft u de uitwerking en onze rapportage van de vragen aan. Eerst vatten wij de belangrijkste conclusies en aanbevelingen samen. In hoofdstuk 1 tot en met 4 hebben we de antwoorden van de diverse groepen op de vragen bondig weergegeven. Als werkwijze hebben we eerst alle opmerkingen van de groepen ingevoerd. Vervolgens hebben we ze gesorteerd en gerubriceerd naar gelijksoortige opmerkingen. In de bijlage(n) is het bronmateriaal opgenomen waar we gebruik van hebben gemaakt.

Wij lichten het rapport van harte mondeling toe en graag horen we wat u met onze conclusies en aanbevelingen gaat doen. Uiteraard hoeft niet alles in 1 jaar geregeld te zijn.

Om de grote betrokkenheid van de gemeente vast te houden vinden we het erg belangrijk dat er een duidelijke terugkoppeling naar de gemeente plaatsvindt. Het beschikbaar stellen van dit rapport aan de gemeente kan daar wellicht bij helpen.

Wij wensen u veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,

De commissie bestaande uit,

Anneke van Egmond

Erik Hietkamp

Jan Hordijk

Harm van 't Hof

Marije Peetoom

Han de Winde

Belangrijkste conclusies

De zondagse bijeenkomst van de gemeente is een gemeenschappelijk gebeuren. In de kerkdienst bid je niet in de stilte van de individualiteit, maar daar bid je met elkaar, daar ontvang je gezamenlijk de zegen, daar zing je met zijn allen. Zo hoort het ook. Christelijk geloven is niet zozeer een individuele beleving, veeleer een gemeenschappelijke.

Het is onze interpretatie van de opmerkingen gemaakt tijdens de gemeentebijeenkomst op 14 maart. Achttien maal wordt daar het woord `gemeenschap` in positieve zin gebruikt. Dat gemeenschappelijke is ook nog aanwezig in allerlei woorden die op gemeenschappelijkheid wijzen, bv als Israel ter sprake komt: Volk van God.

De aandacht voor het gemeenschappelijke van het Evangelie is in onze gemeente ruimschoots aanwezig.

Het is duidelijk dat de Zondagse kerkdienst in de Protestantse Gemeente in Voorhout belangrijk wordt gevonden:

- Ontmoeting met elkaar en met God
- Ontmoeting als gemeente van God
- Ontvangen van de zegen, gezamenlijk bidden.
- De kerkdienst wordt een rustpunt genoemd.

We doen veel voor kinderen. Er worden enkele concrete suggesties gedaan om de kinderen nog meer bij de dienst te betrekken door de kinderen een taakje te geven zoals het uitdelen van de liturgie, zondagsbrief of meehelpen bij de collecte.

Het valt op dat over het algemeen er geen echt tegengestelde meningen zijn over het belang van verschillende muziekuitingen en –belevingen in de kerkdiensten. Natuurlijk zijn er verschillen in smaak en appreciatie, maar die worden als zodanig erkend als een belangrijke uiting van gewenste variatie.

Het zingen van opwekkingsliederen in de dienst levert weinig controverse op. Bij een aantal spreekt de teksten van de opwekkingsliederen minder aan. Het is niet de muziek die problemen geeft, het zijn de teksten die de discussie oproepen. Er zijn wel duidelijke meningen over de hoeveelheid opwekkingsliederen die men in de dienst zou willen zien. Een goede balans lijkt hier zeer belangrijk. Suggesties om liederen te zingen uit andere bundels, bijv. van Hanna Lam, Tussentijds of Huub Oosterhuis.

De plaats en het belang van de orgelmuziek in de dienst wordt ook verschillend beleefd. Een ‘concert’ voor de dienst wordt i.h.a. niet zo van belang geacht, vooral vanwege de onrust van het binnenkomen en het met elkaar praten (ontmoeting) voor de dienst. Daarentegen zou het orgel wellicht vaker dan nu het geval, een moment van bezinning kunnen ‘ondersteunen’, bijv. na de preek.

De preek wordt gezien als belangrijk onderdeel van de eredienst. Men zou graag een gevarieerder aanbod van verkondigingen horen; met regelmaat meer diepgang, meer uitleg, en minder bekering en focus op persoonlijk geloof. Diverse keren werd genoemd dat men te vaak eenzelfde boodschap mee naar huis krijgt, en dat men regelmatig een betere aansluiting met onze maatschappij of actualiteit zou willen zien.

De opinies over de vaste orde van dienst versus variatie zijn verdeeld. Er is niet een duidelijke eensluidende mening. Een aantal vindt variatie prima maar dan wel afhankelijk van de soort dienst.

Aanbevelingen aan de kerkenraad

1. De gemeenschap van de gemeente zoeken en elkaar ontmoeten worden veel genoemd. Dit is een sterk punt en iets dat past bij onze gemeente. Dit kunnen we nog meer benadrukken. Hierbij niet alleen denken aan fysieke ontmoeting maar ook geestelijke ontmoeting. Een alternatief om dit in te vullen kan bijvoorbeeld door stilte of een meditatief moment na de preek of op een andere plaats in de dienst. Er zijn veel meer mogelijkheden om de behoefte aan ontmoeting verder uit te bouwen. Dit onderwerp verdient verdere verdieping.
2. Om beter in te spelen op de behoefte aan variatie in aanbod, preekstijl en diepgang wordt meer/diepgaander samenwerking met buurgemeenten als waardevol gezien. De Kleine Kerk hoeft niet alles zelf te doen of het wiel opnieuw uit te vinden. Concrete voorbeelden om dit in te vullen kunnen zijn:
 - Kanselruil;
 - Intensievere samenwerking met de consulent van onze gemeente;
 - En aandacht voor “andere” diensten in buurgemeenten (Taizé, vesper, etc.) door deze te vermelden in de zondagsbrief of kerkbrief.
3. De kerkenraad zou op termijn kunnen nadenken over de vraag of 1 predikant voor Voorhout niet te weinig is. De uitbreiding hoeft niet noodzakelijk een volledige formatieplaats te zijn. Dit heeft mede als voordeel: meer variatie in gemeente en kerkviering. Dit kan eventueel in samenwerking met een buurgemeente.
4. In de gemeente is tevens behoefte aan herkenbaarheid en voorspelbaarheid van de diverse kerkdiensten. Wellicht kan in het kerkdienstenrooster nog meer lijn worden gebracht. Wij adviseren de kerkenraad met deze blik nog eens kritisch te kijken naar het kerkdienstenrooster. Specifieker geformuleerd naar het aantal gewone diensten, bijzondere diensten, aard van de dienst (kinder-, jeugd-, zang-, gezinsdienst, etc.), frequentie en afwisseling.
5. De zangdienst is te weinig onderscheidend en lijkt te veel op een gewone dienst. Het concept en de frequentie dienen kritisch tegen het licht te worden gehouden, inclusief de “9-uurs dienst”. Het aantal aanwezigen in de “9-uurs dienst” is beperkt, zeker als we hiervoor predikanten van buiten uitnodigen. Aanbeveling is om de commissie van de zangdienst uit te breiden.
6. De preken worden als een belangrijk onderdeel gezien van de dienst. Bovendien is er behoefte aan meer exegese en aansluiting op de maatschappij. Een overweging zou kunnen zijn dat de predikant het komende jaar 3 kerkdiensten zal voorbereiden samen met twee of drie gemeenteleden. De samenstelling van de groep van gemeenteleden zou iedere keer kunnen wisselen. Aan het einde van het seizoen evaluatie met de mogelijkheid dat dit wordt gecontinueerd. De PKN heeft hier over literatuur.
7. De doelstelling van het orgelspel voorafgaand aan de dienst is niet bij iedereen duidelijk, wel of geen meditatief moment of een ‘concert’ voor de dienst. We adviseren deze doelstelling nog eens duidelijk te communiceren.
8. We geven de kerkenraad ter overweging mee om kinderen nog meer te betrekken bij de dienst door ze een taakje te geven tijdens de dienst.

9. Kritisch blijven letten op variatie in liedkeuze en ook andere liedbundels (bijvoorbeeld van Hanna Lam, Tussentijds of Huub Oosterhuis) door dit periodiek te evalueren (2 keer per jaar) in de kerkenraad.
10. Op grond van de positieve geluiden raden wij aan een bijeenkomst op basis van de opzet van 14 maart op niet al te lange termijn zeker te herhalen. Een frequentie van 1x per kerkseizoen wordt nuttig geacht – mits natuurlijk een aansprekend onderwerp zich hiervoor leent. De kerkenraad zou er goed aan doen zelf een aantal onderwerpen voor komende bijeenkomsten te identificeren. Wellicht is iets dergelijks te organiseren specifiek met de jongeren (eventueel samen met de ouders) als deelnemer om nog beter in dialoog te komen met de jongeren over de beleving van de kerk.

1 Wat maakt voor u de zondagse bijeenkomst van de gemeente tot een kerkdienst waar u iets aan heeft en sluit deze aan bij uw geloofsbeleving?

De beantwoording van deze vraag zijn te rubriceren naar 5 belangrijke onderwerpen:

- Herkenning met gelijkgestemden;
- Kinderen;
- Zingen;
- Rust;
- Preek.

De uitwerking per onderwerp hieronder.

1.1 Herkenning met gelijkgestemden

- 1 gemeenschap met elkaar
- 2 koffiedrinken met elkaar
- 3 voelen dat je er bij hoort
- 4 samen zijn
- 5 ontmoeting met elkaar en God
- 6 ontmoeting met anderen is belangrijk
- 7 geloofsgenoten zijn belangrijk
- 8 samen zijn en verbondenheid met elkaar geven kracht en houvast in moeilijke tijden
- 9 beleven van gemeenschap, samen bidden en zingen, belangstelling
- 10 warmte, gemeenschap is erg goed
- 11 ontmoeten, zingen, bidden, gemeenschap = we zijn er voor elkaar
- 12 ontmoeting als gemeente van God
- 13 ontvangen van de zegen, gezamenlijk bidden
- 14 een geloofsbeleving voor het gehele gezin
- 15 mensen ontmoeten die het zelfde doel voor ogen hebben
- 16 open gemeente, vooral voor nieuwkomers om zich vanaf het eerste moment thuis te voelen
- 17 rustpunt en samen zijn, bewustwording op zondag in de kerkdienst
- 18 geloofsbeleving als gemeente wordt gemist buiten de zondag

1.2 Kinderen

- 1 Geloof doorgeven aan kinderen
- 2 meer PR over kinderdiensten
- 3 kinderen meer taakjes geven in de dienst
- 4 aantrekkelijker maken voor kinderen
- 5 kinderen er meer bij betrekken evenwicht zoeken
- 6 niet naar jeugddienst, wel goed dat ze er zijn.

1.3 Zingen

- 1 veel zingen
- 2 dat ene lied en die ene zin

1.4 Rust

- 1 een rustige plek ervaren in een druk bestaan
- 2 rustpunt en samen zijn
- 3 aansprekende liederen
- 4 oplaadpunt in drukke week, dingen bij God leggen

1.5 Preek

- 1 Preek is heel belangrijk, inhoud moet je mee kunnen nemen
- 2 inspiratie
- 3 God van Israel, Jezus en verbondenheid met Gods Volk moeten voelbaar zijn
- 4 Israel als wortel van ons geloof mag vaker centraal staan
- 5 meer maatschappijgericht, minder bekeren
- 6 kerk is voeding voor je geloof, bron waaruit je drinkt
- 7 de boodschap die je mee krijgt, zorgt voor nieuwe inzichten, andere beelden
- 8 Kwaliteit van de kerkdienst, goed taalgebruik, eigentijds, flitsend
- 9 preek niet vanaf de kansel, maar tussen de mensen.

1.6 Kritische opmerkingen

- 1 Over de kwaliteit van de kerkdienst: goed taalgebruik, eigentijds, flitsend
- 2 Het thema: Israel als wortel van ons geloof vaker centraal
- 3 Meer maatschappij, minder bekering

2 Hoe belangrijk vindt u de keuze van de muziek en de liederen en waarom?

In de gesprekken over muziek en de keuze van liederen is “variatie” belangrijk. Samen met “afwisseling” komt het 7 keer voor:

- Afwisseling in muziekinstrumenten : Orgel, piano, gitaar, dwarsfluit, een band(meerdere instrumenten), harde muziek.
- Afwisseling in liedbundels: Het liedboek voor de kerken (psalmen en gezangen), opwekking, Tussentijd, Hanna Lam, Huub Oosterhuis, Taizé.
- Afwisseling in soorten kerkdiensten : Traditionele dienst (orgel, psalmen en gezangen), jongerendienst (band, harde muziek, opwekking), zangdiensten en kinderzangdiensten, tienerkerk.

De gevarieerdheid wordt in de hand gehouden door de behoefte aan een goed evenwicht. We moeten er wijs mee omgaan, zowel wat betreft de keuze van de liederenbundels als het gebruik van verschillende muziekinstrumenten. “Alles mag gezongen worden, maar niet eenzijdig” wordt door één van de deelnemers opgemerkt.

Op de bijeenkomst van de gemeente zijn ook de kinderen aan de orde geweest. Voor hen zijn kinderdiensten belangrijk. Er wordt ook over kinderzangdiensten gesproken. Waarschijnlijk zijn daar mee de zangdiensten op de eerste zondag van de maand bedoeld.

Op de bijeenkomst van de gemeente werden ook suggesties gedaan:

- Een meditatief moment na de preek met muziek van piano, dwarsfluit of orgel.
- Orgelspel voor de dienst niet/wel belangrijk
- Bij uitgaan van de dienst zingend de kerk uit
- Moeilijke liederen vooroefenen (maximaal 1 per dienst). (2 maal).

3 Hoe belangrijk is de preek en waarom?

De preek wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de eredienst.

De meeste opmerkingen gaan over:

- meer uitleg van de bijbel;
- betere aansluiting met onze maatschappij of actualiteit
- vorm van de preek en tips;

3.1 Meer uitleg van de bijbel

In diverse bewoordingen wordt door de meeste groepen aangegeven dat er behoefte is aan het dieper ingaan op de teksten en meeruitleg van het verhaal. Dit wordt als prettig ervaren omdat de bijbel dan meer gaat leven. Het zichtbaar maken van de diepere lagen van het verhaal.

Hierdoor wordt iets aangereikt om verder over na te denken in de daaropvolgende week.

Verbanden tussen teksten en OT en NT worden duidelijker. Door een aantal wordt de suggestie gedaan om vanuit de uitleg het verband te leggen met de actualiteit.

3.2 Betere aansluiting met onze maatschappij of actualiteit

Bijna iedere groep noemt de wens om de bijbel vertalen naar het heden. Het meegeven van een opdracht voor de rest van de week, iets meegeven om over na te denken.

En een enkele groep wil meer horen over de theologie van deze tijd en moderne invalshoeken op de bijbel.

3.3 Vorm van de preek

Er worden veel suggesties gedaan over de vorm van de preek

- Meer wisselwerking met de gemeente;
- Eenvoudige woorden gebruiken;
- Dominee niet op de kansel;
- Meer variatie in preken, de lijn in preken is vaak hetzelfde;
- Geen grappen en improvisatie en minder springerig;
- De liefde van God en Jezus verkondigen, minder Heilige Geest;
- Kanselruil in gemeente Teylingen

We dienen ons hierbij wel te beseffen dat de preek pas binnenkomt als wij open staan om te ontvangen.

4 Hoe belangrijk is een vaste orde van dienst en waarom?

De opinies van over vaste orde van dienst versus variatie zijn verdeeld. Er is niet een duidelijke eensluidende mening.

Een aantal vindt variatie prima maar dan wel afhankelijk van de soort dienst. Enkele concrete suggesties vanuit sommige groepen:

- In het “amen” aan het einde van de dienst zijn ook variaties mogelijk;
- Zegen en stil gebed zijn belangrijk onderdeel;
- Gebed, gloria, 10 geboden en geloofsbelijdenis wordt gemist;
- Bij zangdienst geen preek;
- Verschillende vormen van communicatie tegelijk: beeld, geluid en schrift;
- Jongeren en kinderen vragen wat ze willen.